

Advies en bevindingen-Verkenningfase

Aan: Gemeenteraad Someren

Van: Gemeenschapslijst

Datum: 8 april 2026

Geachte gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u het advies en de bevindingen aan over de verkenningfase ter bespreking in de gemeenteraad d.d. 9 april 2026.

1. Vooraf

Voorafgaand aan de verkiezingen hebben de lijsttrekkers op 2 maart jl. afgesproken dat na de verkiezingen op 18 maart het initiatief voor onderhandelingen wordt genomen door de grootste partij. Hiervoor zijn per partij twee personen, waaronder de lijsttrekkers, bijeengekomen op 19 maart. De fractie van Gemeenschapslijst heeft 19 maart, als grootste partij, het initiatief genomen en een proces voor de formatie voorgesteld, in overleg met partijen is het formatieprotocol op 23 maart door alle partijen vastgesteld. Dit formatieprotocol vormt de leidraad voor de verkenningfase. Het formatieprotocol zal in de raadsvergadering van 9 april ter bekrachtiging worden voorgelegd.

De fractie Gemeenschapslijst heeft 23 maart de heer Feijen voorgedragen als verkenner voor het begeleiden van de gesprekken. Alle partijen hebben hiermee ingestemd.

De verkenningfase is de verkenning naar de beoogde coalitie, waarbij er door/namens de grootste partij gesprekken gevoerd worden in ieder geval met alle partijen afzonderlijk. En met een combinatie van partijen. De verkenningsgesprekken worden begeleid door de verkenner. De griffie zorgt voor de verslaglegging.

2. Procesverloop

In chronologische volgorde hebben de volgende gesprekken, gebeurtenissen plaatsgevonden.

Datum	Overleg/gesprek	Verslag*
2 maart	Overleg met lijsttrekkers	Bijlage 1
19 maart	Overleg met lijsttrekkers na verkiezingen -initiatief grootste partij	Bijlage 2
23 maart	Overleg met lijsttrekkers na verkiezingen	Bijlage 3
23 maart	Voordracht en instemming met verkenner	
23 maart	Vaststellen formatieprotocol door partijen	Bijlage 4

23 maart	Communicatie aan raad en persbericht	Bijlage 5
24 maart	1-op-1 gesprek Gemeenschapslijst – CDA	openbaar bij coalitieakkoord
25 maart	1-op-1 gesprek Gemeenschapslijst – LSH	openbaar bij coalitieakkoord
25 maart	1-op-1 gesprek Gemeenschapslijst – WzS VVD	openbaar bij coalitieakkoord
25 maart	1-op-1 gesprek Gemeenschapslijst – SDS	openbaar bij coalitieakkoord
28 maart	Gesprek 2 Gemeenschapslijst – CDA	openbaar bij coalitieakkoord
30 maart	Gesprek Gemeenschapslijst – CDA - LSH	openbaar bij coalitieakkoord
1 april	Gesprek Gemeenschapslijst – CDA - WzS VVD	openbaar bij coalitieakkoord
1 april	Gesprek 3 Gemeenschapslijst - CDA	openbaar bij coalitieakkoord
2 april	Gesprek Gemeenschapslijst - CDA - SDS	openbaar bij coalitieakkoord
2 april	Gesprek 4 Gemeenschapslijst - CDA	openbaar bij coalitieakkoord
3 april	Gesprek Gemeenschapslijst – CDA - LSH	openbaar bij coalitieakkoord
4 april	Gesprek Gemeenschapslijst – CDA – WzS VVD	openbaar bij coalitieakkoord
4 april	Communicatie aan raad en persbericht	Bijlage 6

*In het formatieprotocol is het volgende afgesproken over de verslaglegging:

Van de individuele (besloten) gesprekken (in alle fases) met de partijen worden verslagen gemaakt die aan de deelnemers voor akkoord worden voorgelegd. Verslaglegging gebeurt op hoofdlijnen en afspraken. Deze verslagen worden na afloop van het formatieproces, maar voorafgaand aan de openbare bespreking van het coalitieakkoord, openbaar.

In een eerste ronde heeft Gemeenschapslijst onder begeleiding van de verkenner gesproken met CDA, LSH, VVD en SDS. Het gesprek met CDA verliep zodanig dat dit aanleiding gaf om na afronding van de 1-op-1 gesprekken met alle partijen een vervolggesprek met CDA te hebben. Dit beeld werd tevens bevestigd door vrijwel alle partijen in de 1-op-1 gesprekken, die in Gemeenschapslijst-CDA een logisch en stabiel motorblok zagen, behoudens SDS-PRO. In dit gesprek hebben Gemeenschapslijst en CDA onder begeleiding van de verkenner gezamenlijk afgewogen hoe invulling te geven aan de tweede ronde gesprekken.

3. Bevindingen 1-op-1 gesprekken

De 1-op-1 gesprekken van Gemeenschapslijst met de vier andere partijen zijn alle vier goede open gesprekken geweest en verliepen in harmonie. Voor de vier gesprekken is een vergelijkbare aanpak gehanteerd. In deze gesprekken heeft Gemeenschapslijst ook de eigen standpunten gedeeld. Het algemene beeld heeft zich gedurende de gesprekken opgebouwd en is daar waar het is aan de orde kwam, ook gedeeld in gesprekken. Er is gesproken over verschillende varianten voor samenwerking met betrekking tot omvang, de verhouding tussen coalitie-oppositie, de samenstelling en omvang van het college en de vorm van een potentieel coalitieakkoord.

Raadsbrede samenwerking

- Raadsbreed heeft niet de voorkeur; dit is aangedragen door alle vijf de partijen.

Coalitie van 4 partijen

- Een 4-partijen coalitie is aangedragen voor Wij zijn Someren | VVD; argumentatie hierbij is dat deze variant maximaal vertrouwen laat zien naar de kiezer, waarbij de keuze zou vallen op de 4 grootste partijen.
- Voor de andere partijen valt deze variant af. De oppositie van 1 partij is dan te klein om goed oppositie te kunnen voeren en evenwichtig tegenwicht te kunnen bieden. Raadsbreed zou dan de voorkeur hebben boven 4-1, zodat niet één partij aan de zijlijn zou staan.

Coalitie van 3 partijen

- De partijen Gemeenschapslijst, CDA, LSH en SDS – PRO geven aan een voorkeur te hebben voor een 3-partijen coalitie; Wij zijn Someren | VVD acht een 3 partijen coalitie voorstelbaar, bestaande uit de 3 grootste partijen.
- Met een coalitie van 3 partijen bestaat de oppositie uit 2 partijen, hetgeen een goede balans is in macht en tegenmacht. Het biedt daarnaast in iedere samenstelling, met Gemeenschapslijst-CDA als basis, een stabiele meerderheid getalsmatig.

Coalitie van 2 partijen

- Een coalitie van 2 partijen heeft gezien de krappe 10-9 stemverhouding niet de voorkeur. Een minimale meerderheid is getalsmatig een groot risico in het kader van stabiliteit.

Coalitievoorkeuren en samenstellingen

Op basis van de eerste 1-op-1 gesprekken zijn de volgende coalitievoorkeuren naar voren gekomen:

- Gemeenschapslijst heeft een voorkeur voor een coalitie waarin Gemeenschapslijst en CDA de basis vormen; dit is een stabiele basis. Hier dient een derde partij bij gezocht te worden. Gemeenschapslijst heeft een lichte voorkeur voor LSH.
- CDA heeft een voorkeur voor een coalitie bestaande uit de drie grootste partijen; met Gemeenschapslijst, CDA en VVD. De samenwerking is goed, partijen liggen inhoudelijk dicht bij elkaar en het doet recht aan de verkiezingsuitslag.
- LSH vindt een coalitie met als basis Gemeenschapslijst en CDA logisch; een 2-partijen coalitie van Gemeenschapslijst en CDA valt af, vanwege de kwetsbaarheid; een coalitie – oppositie met maar één raadszetel verschil, zoals de afgelopen 4 jaren, is door meerdere partijen aangegeven dat dit te kwetsbaar is.
- Wij zijn Someren | VVD heeft de voorkeur voor een 4-partijen coalitie met de 4 grootste partijen, mede gezien het onderscheidende verkiezingsprogramma van SDS en de brede vertegenwoordiging die de 4 grootste partijen zouden hebben. Wij zijn Someren | VVD geeft daarnaast aan het logisch te vinden dat een 3-partijen coalitie bestaat uit de 3 grootste partijen, gezien de evenredigheid van stemmen op de stembureaus.
- SDS heeft in de huidige gesprekken met Gemeenschapslijst als grootste partij de voorkeur voor een coalitie van Gemeenschapslijst, VVD en SDS. Goede samenwerking afgelopen 4 jaren tussen SDS en VVD wordt daarvoor als voorname reden genoemd.

Wethouders – omvang en kandidaten

In de Gemeentewet is het aantal wethouders geregeld dat een gemeente mag hebben. Someren heeft nu meer dan 20.000 inwoners en valt daarmee in de klasse waarbij 19 raadsleden horen en 4,4 fte wethouders. Dat was 3,3 fte bij 17 raadsleden.

Alle partijen geven aan gelet op de opgaven die Someren heeft en die op Someren af gaan komen de voorkeur te geven om het aantal wethouders uit breiden van 3 naar 4 wethouders. CDA stelde eerst 3 wethouders voor, maar stemt ook in met 4 wethouders.

De kandidaten voor wethoudersposten van GL, CDA, VVD en SDS zijn bekend; ook LSH levert een wethouder en trekt een kandidaat aan wanneer duidelijk is voor welke portefeuilles. Over de invulling van de portefeuilles en het leveren van de vierde wethouder zijn alle partijen flexibel.

Bespreekpunten

Alle partijen zien geen onoverkomelijke breekpunten voor de onderhandelingen. Er zijn wel bespreekpunten, maar partijen geven aan genomen besluiten niet ter discussie te stellen wanneer die binnen de kaders die gesteld zijn vallen. Daarmee vormen genomen besluiten de kaders waarbinnen wordt gehandeld. Naar toekomstige besluitvorming wordt zorgvuldig en kritisch gekeken en waar nodig kan er binnen de gestelde kaders maximaal gestuurd worden in het belang van Someren.

Samenwerking en onderling vertrouwen

Alle partijen hebben aangegeven gezamenlijk vooruit te kijken en verleden te willen laten rusten. Naar aanleiding van de gebeurtenissen in de afgelopen raads-/bestuursperiode hebben partijen gereflecteerd op hun eigen handelen; dit is ook aan bod gekomen in de gesprekken. Partijen sluiten elkaar niet uit en ook inhoudelijk zijn er geen onoverkomelijke verschillen of breekpunten geuit.

Coalitieakkoord

Alle partijen hebben aangegeven een potentieel coalitieakkoord gedetailleerder in te willen vullen dan vier jaar geleden, met daarin duidelijke kaders, afspraken en prioriteiten/keuzes voor de komende jaren.

4. Bevindingen tweede ronde gesprekken

Gemeenschapslijst en CDA hebben beiden opnieuw gesproken op 28 maart. In dit tweede gesprek is de verdieping gezocht in de onderlinge samenwerking, het aantal wethouders, de coalitie en hoe de keuze gemaakt kan worden voor een derde partij. De variant van een 4 partijen coalitie heeft voor GL en CDA (en ook voor LSH en SDS) niet de voorkeur; het geeft een te kleine oppositie waardoor er een onbalans is in macht en tegenmacht. De keuze voor SDS valt af gelet op de inhoudelijke verschillen in de verkiezingsprogramma's (SDS is hierin het meest onderscheidend) en de door SDS gewenste kleur in het coalitieakkoord; daarnaast zou het de kleinste derde partij zijn. Dat beeld komt in alle 1-op-1 gesprekken duidelijk naar voren. Dit maakt dat VVD en LSH op 28 maart potentieel een derde partij zijn. In gezamenlijke verdiepende gesprekken met VVD en LSH zal samenwerking nader verkend worden zodat een keuze kan worden gemaakt.

Op 30 maart hebben CDA en GL gesproken met LSH en op 1 april met VVD. Tijdens deze verdiepende gesprekken zijn aan bod gekomen: wethouders (omvang en kandidaten), portefeuilleverdeling (voorkeuren), vergelijk van partijprogramma's; samenwerking (en omgangsvormen); elkaars grondhouding verkennen aan de hand van een 5-tal thema's; afstemming in en met fracties en zelfreflectie.

Naar aanleiding van deze gesprekken hebben GL en CDA de definitieve afweging gemaakt om voor SDS geen verdere deelname te zien in het formatieproces.

Ten aanzien van de samenwerking met de oppositie zijn Gemeenschapslijst en CDA er voorstander van om open te staan voor en aan de voorkant beter te luisteren naar de oppositie. Dit biedt betere kansen en besluitvorming en draagt bij aan goede onderlinge verhoudingen en samenwerking.

Coalitie van drie partijen van Gemeenschapslijst, CDA en LSH

Voor de coalitievorm is de driepartijencoalitie de voorkeursvariant; met uitzondering van Wij zijn Someren | VVD is deze variant als voorkeursvariant door de partijen aangedragen.

De afweging voor een derde coalitiepartner heeft zorgvuldig plaatsgevonden en was een lastige maar weloverwogen keuze, waarbij de zachte/gevoelsmatige elementen uiteindelijk doorslaggevend zijn geweest:

- Op basis van de verkiezingsprogramma's is er veel overeenstemming. Programmatisch zijn er overeenkomsten. Een coalitieakkoord is in beide coalitiesamenstellingen, zowel met LSH als Wij zijn Someren | VVD te realiseren.
- De voorkeur voor vier wethouders wordt breed gedragen; gelet op de opgaven die op Someren afkomen en de wettelijke mogelijkheid die daarvoor is ontstaan.
- Partijen geven aan het verleden te willen laten rusten; en gezamenlijk op te willen trekken naar de toekomst.
- Het vertrouwen in een constructieve samenwerking geldt voor beide partijen.
- LSH biedt meer kansen voor vernieuwing. Wij zijn Someren | VVD heeft meer ervaring met regionale structuren.

Inhoudelijk zijn er voor Gemeenschapslijst en CDA geen grote verschillen tussen LSH en VVD; dan komt het erop aan bij welke coalitiesamenstelling Gemeenschapslijst en CDA het beste gevoel hebben. Daarbij had Gemeenschapslijst een voorkeur voor LSH, het CDA had een voorkeur voor VVD. Om uit die impasse te komen was CDA bereid een stap vooruit te zetten om met Gemeenschapslijst en LSH een coalitie te vormen. LSH brengt een vernieuwend geluid mee; de combinatie van Gemeenschapslijst, CDA en LSH brengt daarmee voor Someren nieuw elan. Daarnaast laat de stap zien dat het verleden achter zich gelaten wordt door de beoogde coalitiepartijen. Omgekeerd is er vanuit de portefeuilleverdeling uiteindelijk mee ingestemd dat het CDA in de beoogde samenstelling twee wethouders levert.

Portefeuilleverdeling en wethoudersposten

Op hoofdlijnen is er door Gemeenschapslijst en CDA een portefeuilleverdeling gemaakt, waarbij Gemeenschapslijst voorkeur heeft uitgesproken voor Ruimtelijke Ontwikkeling en Financiën en het CDA voor het Sociaal Domein, Economie en Openbare Ruimte. LSH gaat Regionale zaken en Duurzaamheid vormgeven. Vanuit deze portefeuilleverdeling zal het CDA twee wethouders leveren en Gemeenschapslijst en LSH ieder één.

5. Beschouwing verkenner

De verkenner ziet drie partijen die het vertrouwen in elkaar uitgesproken hebben. Zoals vooraf afgesproken heeft Gemeenschapslijst als grootste partij het voortouw genomen in de formatie. In verkennende gesprekken met alle partijen is vervolgens gesproken over coalitievoorkeuren, samenwerking, mogelijke collegesamenstellingen en onderling vertrouwen. Partijen zijn de gesprekken aangegaan vanuit een constructieve houding en onderling vertrouwen; hetgeen leidend is geweest in de verschillende gesprekken. De verkenning is een zorgvuldig proces geweest waarin door partijen is samengewerkt en naar elkaar geluisterd. Daarbij is door alle partijen nogmaals herhaald het verleden te willen laten rusten en gezamenlijk vooruit te kijken. De keuze voor de samenwerking tussen Gemeenschapslijst, CDA en LSH straalt vertrouwen uit, maar duidelijk is ook dat partijen elkaar wat gunnen en durven te geven.

6. Conclusie en advies

Uit alle gesprekken in de verkenningsfase is naar voren gekomen dat Someren gebaat is bij een stabiele meerderheidscoalitie van 3 partijen, waarbij een nieuw college zal bestaan uit de burgemeester en 4 wethouders. Gemeenschapslijst, CDA en LSH hebben naar elkaar uitgesproken in de volgende fase verder te willen praten over het vormen van een sterk coalitieakkoord. Deze combinatie biedt met 13 van de 19 zetels breed draagvlak in de raad, evenals een goede vertegenwoordiging in Someren in iedere kern.

Geadviseerd wordt daarom om de formatie te vervolgen met Gemeenschapslijst, CDA en LSH waarbij deze partijen onder leiding van een formateur gaan werken aan het schrijven van een coalitieakkoord. Daarbij wordt voorgesteld de volgende uitgangspunten te hanteren ten aanzien van het proces:

- De formerende partijen krijgen bij het schrijven ondersteuning van de ambtelijke organisatie en krijgen van de organisatie een actuele stand van zaken ten aanzien van lopende zaken en toekomstige opgaven;
- De formerende partijen krijgen ondersteuning van een formateur, die op zal treden als procesbegeleider, gespreksleider en de vorming van een coalitieakkoord moet bespoedigen;
- De formerende partijen nodigen maatschappelijke partners uit voor mogelijke input in het coalitieakkoord;
- In de volgende fase wordt de definitieve portefeuilleverdeling afgestemd binnen de beoogd coalitie;

- Het coalitieakkoord bevat afspraken over inhoud, prioriteiten/keuzes, duidelijke kaders en onderlinge samenwerking;

Daarnaast luidt de opdracht voor de formateur en aan de formerende partijen: Stel onder leiding van een formateur een coalitieakkoord op waarin keuzes, bestuurlijke kaders en onderlinge samenwerkingsvormen volledig omschreven staan. De streefdatum voor de presentatie van het coalitieakkoord en de benoeming van de nieuwe wethouders is 28 mei 2026. Voorgesteld wordt ook om de presentatie van het coalitieakkoord te laten volgen door een debat, waarin alle partijen hun visie kunnen duiden. Daarnaast is het advies om de opdracht en voordracht van een formateur te bekrachtigen middels een motie.

Terugkoppeling en aandachtspunten proces

Tot slot zijn er ten aanzien van het doorlopen proces en het formatieprotocol in de verkenningsfase een aantal aandachtspunten of leerpunten te formuleren. Daarom wordt voorgesteld deze punten waar van toepassing in de volgende fase mee te nemen, dan wel te benoemen en aan een volgende formatie mee te geven als aandachtspunten.

- Kies een goede balans tussen snelheid en zorgvuldigheid in de verkenningsfase/formatie: inwoners zijn erbij gebaat dat een nieuwe coalitie niet te lang op zich laat wachten, maar snelheid moet daarin geen probleem vormen voor zorgvuldigheid én ook praktisch uitvoerbaar zijn. Aan de voorkant is het slim een deadline te bepalen, maar kijk daarbij ook zeker naar praktische overwegingen zoals beschikbaarheid en voorbereidingstijd. Dit komt de zorgvuldigheid ten goede en geeft meer ruimte in het proces.
- Stem van tevoren gezamenlijk (in het protocol) af hoe, wanneer en op welke wijze (tussen)stappen in de verkenningsfase/formatie worden gecommuniceerd aan onderhandelaars en partijen. Dit bevordert het vertrouwen en voorkomt een ongelijke informatiepositie tussen partijen. Wacht daarbij niet langer dan nodig met communicatie wanneer knopen zijn doorgemaakt.
- Laat de eerste verkennende 1-op-1 gesprekken voeren door de verkenner met ondersteuning van de griffier. Hoewel de grootste partij als gespreksleider open communicatie en snelheid in het proces kan bevorderen, kan daarmee ook onnodig de indruk van vooringenomenheid in de gesprekken ontstaan. Partijen voelen zich wellicht serieuzer genomen wanneer een verkenner (namens de grootste partij) de eerste verkennende gesprekken voert.
- Laat ruimte in het proces voor eigen invulling van partijen en informele terugkoppeling aan betrokkenen. Dit bevordert de snelheid maar biedt ook meer flexibiliteit.

7. Communicatie

De communicatie aan de raad en de inwoners heeft plaatsgevonden aan de hand van de afspraken in het formatieprotocol. De persberichten zijn alvorens aan de redactie gezonden, gedeeld met de raad. Het informeren van de fracties en achterbannen van de partijen is gebeurd door de onderhandelaars. De burgemeester is over de beoogde coalitie en proces geïnformeerd voorafgaand aan de communicatie aan raad en uitgaan persbericht.

8. Vervolg

Als de raad het proces, de conclusies en het advies bekrachtigd heeft, kunnen Gemeenschapslijst, CDA en LSH komende periode gaan werken aan een coalitieakkoord. Streefdatum voor de presentatie van het akkoord en de benoeming van de nieuwe wethouders is tijdens de raadsvergadering van donderdag 28 mei. Daar zal dan ook direct de mogelijkheid voor een debat over het coalitieakkoord zijn.

Namens Gemeenschapslijst is Daan Velings kandidaat-wethouder, voor CDA is dat Patrick van der Broeck. CDA en LSH zullen spoedig op zoek gaan naar een kandidaat-wethouder die past bij de portefeuilles van de betreffende wethoudersposten. Communicatie hierover vindt plaats op het moment dat daarover definitieve keuzes gemaakt zijn.

In het opstellen van het coalitieakkoord krijgt de beoogde coalitie praktische en (ook) inhoudelijke ondersteuning van de ambtelijke organisatie. Daarnaast gaat het om input vragen bij maatschappelijke partners en oppositiepartijen, alvorens een definitief akkoord gepresenteerd zal worden.

Bijlagen:

1. verslag overleg lijsttrekkers_2 maart
2. verslag overleg lijsttrekkers na verkiezingen_19 maart
3. verslag overleg lijsttrekkers na verkiezingen_23 maart
4. formatieprotocol_23 maart
5. Persbericht verkenner_23 maart
6. Persbericht Gemeenschapslijst, CDA en LSH zetten volgende stap in formatie Someren